

استقبال سرد مردم ایران از جسد دیکتاتور

۵ دی ۱۴۰۲ ساعت ۱۶:۵۷

محمد رضا پهلوی در حالی اصرار به برگزاری تشییع باشکوه جسد پدرش را داشت که مردم تلخی خودکامگی رضاشاه و مراجع تقلید ضدیت او با دین را فراموش نکرده بودند که همین موجب شد سردترین تشییع جنازه سیاسی تاریخ معاصر در اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ رخ دهد.

رضاخان بعد از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ توسط متفقین در نهایت پس از حدود ۳ سال زندگی در تبعید در سن ۶۸ سالگی در ۴ مرداد ۱۳۲۳ به علت حمله قلبی در ژوهانسبورگ درگذشت. جنازه رضاخان پس از مرگ وی به مصر منتقل و در آنجا مومیایی و به مدت ۶ سال در مسجد رفاعی نگهداری شد.

محمد رضا پهلوی پس از به دست گرفتن قدرت و آرام شدن نسبی اوضاع کشور تصمیم گرفت جسد پدرش را به ایران بازگرداند.

بالاخره محمدرضا پهلوی در سال ۱۳۲۹ توانست جسد پدرش را در حالی که مردم ایران همچنان خاطرات تلخ سال‌های حکومت پهلوی اول را در ذهن داشتند، به ایران بازگرداند.

محمدرضا پهلوی به دنبال این بود تا مراسم باشکوهی در تهران و قم برای پدرش برگزار کند، اما مراجع و علما هیچ استقبالی از جسد او نکردند و طلاب را از حضور در مراسم تشییع برحذر داشتند. در تهران نیز علی‌رغم تبلیغات وسیع و گسترده حکومتی، مردم استقبالی از جسد دیکتاتور نکردند و حاضران در مراسم تشییع بیشتر نظامیان و کارمندان دولتی بودند. شاه برای اینکه مراسم آبرومندانه‌ای در قم برگزار کند، قائم‌مقام الملک رفیع، صدرا‌اشراف و تولیت قم را عازم بیوت مراجع کرد تا با آیت‌الله بروجردی و دیگر مراجع دیدار کنند.

به خلاف برخی که ادعا می‌کنند آیت‌الله بروجردی و دیگر مجتهدین واکنشی نسبت به بردن پیکر رضاشاه به قم نداشتند، آیت‌الله سید عبدالجواد علم‌الهدی به نقل از امیرزا ابوالحسن که همه‌کاره بیت آیت‌الله بروجردی بود در گفتگو با تسنیم گفت: «فرستادگان شاه گفتند "اعلی‌حضرت همایونی سلام رساندند و گفتند که «فردا جنازه پدرم از جزیره موریس می‌آید و شما بر او نماز بخوانید!» آقا اول نشنیدند اما این ۵، ۶ نفر از طرف شاه دوباره این پیغام را دادند و بلندتر گفتند. آقا فرمودند "تشریف ببرید، من کارهای او را هیچ‌وقت فراموش نکرده‌م؛ می‌گویم بلند شوید و تشریف ببرید"، آن‌ها عقب عقب رفتند و یکی از آن‌ها که تولیت آستان حضرت

معصومه را داشت، گفت: "حضرت آیت‌الله؛ ما به اعلیٰ حضرت قول دادیم که شما نماز می‌خوانید." آقا فرمودند: "من به شما گفتم تشریف ببرید، تشریف ببرید."

همچنین آیت‌الله بروجردی دستور دادند که در روز تشییع جنازه رضاشاه حوزه و مدرسه تعطیل شود. درهای مدرسه فیضیه بسته شود و اجازه خروج به هیچ کس داده نشود. گفته می‌شود خود او نیز از شهر قم خارج شد. آن فرستادگان سپس به منزل آیت‌الله حجت رفتند و تقاضای شاه را مطرح کردند. آیت‌الله حجت وقتی که می‌خواست به حرف گوینده‌ای اعتنا نکند می‌گفت "نمی‌شنوم"، قائم‌مقام‌الملک رفیع هرچی می‌رود می‌گوید آقا، جنازه اعلیٰ حضرت رضاشاه می‌آید، اعلیٰ حضرت نظرشان این است که یکی از مراجع بر او نماز بخوانند. آیت‌الله حجت با دست اشاره می‌کند که "نمی‌شنوم". بعد نزد آیت‌الله صدر رفتند. آیت‌الله صدر که شاهد فجایع رضاشاه در ماجرای مسجد گوهرشاد بود با صدای بلند گفت: "کسی کارهای او (رضاشاه) را فراموش نکرده است. من نماز نخواهم آمد و اول مخالف هم من هستم و مخالفت هم خواهیم کرد." رفیع نزد آیت‌الله سید محمدتقی خوانساری هم رفت. آیت‌الله خوانساری پیشکارش را صدا کرد و گفت که "بیا به این آقا بگو برود بیرون!"

همچنین نواب صفوی با شنیدن خبر بازگشت جسد رضاشاه به ایران بلافاصله خود را به قم رساند. آن روزها فدائیان اسلام در قم به رهبری سید عبدالحسین واحدی — مرد شماره دو فدائیان اسلام — نفوذ و قدرت بسیاری داشت. نواب ابتدا پس از درس آیت‌الله بروجردی در مدرسه فیضیه شروع به صحبت کرد و از مظالم رضاخان برای طلبه‌ها گفت: «ارواح شهدای ما منتظر آن روزی هستند که بتوانیم انتقام خون آن‌ها را حداقل از بازمانده او بگیریم این کار را نکردیم هیچ، ناظر آوردن جنازه او هم باشیم!» ضمن آن که سید عبدالحسین واحدی با سخنان آتشین خود در مدرسه فیضیه و صحن مطهر حضرت معصومه(س) مردم را به مخالفت با تشییع جسد رضاخان در قم دعوت می‌کرد، فدائیان اسلام فعالانه در کوشش بودند و اعلامیه‌ها پخش می‌کردند.

در نهایت دربار مجبور شد در اقدامی نمایشی عده‌ای از خدام آستانه را به لباس روحانیت ملبس کند تا به‌عنوان روحانیون و علمای قم به جنازه احترام رسمی کنند. جسد رضاشاه را در حضور تعدادی از نظامی‌ها به حرم بردند. کسی بر آن نماز نخواند و جنازه را سوار ماشین کردند و به تهران بردند.

در تهران نیز مردم با سردی از جسد او استقبال کردند. مردمی که دیکتاتوری، خشونت‌ها و غارت‌های رضاخان را همچنان در خاطر داشتند، علیرغم تبلیغات زیاد حکومتی به تشییع جسد رضاشاه نرفتند. خیابان‌های شهر خلوت بود و بیشتر نظامیان و کارمندان دولتی پشت‌سر جنازه حضور داشتند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/49454/استقبال-سرد-از-مردم-سرد-استقبال/49454>